

Príloha 1

Finančná gramotnosť žiakov (samostatný predmet) a implementácia jednotlivých kompetencií v ostatných predmetoch.

V súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti verzia 1.1, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 31. marca 2014 pod číslom 2014-2692/16076:12-10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2014.

Charakteristika:

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Ciele:

- poznať fungovanie jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- pochopiť otázky bohatstva a chudoby,
- poznať hodnotu peňazí,
- poznať modely zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- poznať osobné a rodinné modely zabezpečenia životných potrieb.

Absolvent základnej školy by mal byť schopný:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Spôsob implementácie:

Jednotlivé témy budú realizované v rámci tém vyučovacích predmetov základnej školy podľa nasledujúceho plánu. Po zhodnotení tém zaradili pedagogickí zamestnanci témy vyhovujúce potrebám žiakov v rôznych vzdelávacích podmienkach. Pedagogickí zamestnanci môžu využívať Národný štandard finančnej gramotnosti na vytvorenie nových tém v rámci učebných osnov všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetov základných škôl v rámci finančného vzdelávania. Vyučujúci si tieto témy zapracujú do tematických plánov svojich predmetov.

Témy:

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: *Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanovenie životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.*

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť vzťah ľudská práca – peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou

Čiastková kompetencia 3 : Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia: *Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.*

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Čiastková kompetencia 5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia: *Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.*

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti

Čiastková kompetencia 3: Identifikovať zdroje osobných príjmov

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia: *Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.*

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Čiastková kompetencia 2: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť daňový a odvodový systém

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia: *Udržanie výhodností, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.*

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 3: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia: *Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.*

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia: *Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.*

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie.

Konkretizácia a implementácia tém

Harmonizácia s ISCED

Harmonizácia štandardu finančnej gramotnosti sa realizuje v súlade s medzinárodnou normou pre klasifikáciu vzdelávania ISCED nasledovne:

Štandard finančnej gramotnosti ISCED

Úroveň 1 ISCED I

Úroveň 2 ISCED II

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: *Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.*

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť vzťah ľudská práca – peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou

Čiastková kompetencia 3 : Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1:

Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1: Pomenovať základné ľudské hodnoty. Pomenovať základné ľudské potreby.

Opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb.

Úroveň 2: Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

2.r. - MAT

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, PDA (Globálne problémy ľudstva, Recyklácia odpadu)

6.r. – SJL

8.r. – BIO (Význam a ochrana neživej prírody)

9.r. – PRI (Globálne ekologické problémy, Životné prostredie organizmov a človeka)

Čiastková kompetencia 2:

Pochopiť vzťah ľudská práca – peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1: Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Úroveň 2: Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Demonštrovať na príkladoch rôzne pohľady na bohatstvo a chudobu (z pohľadu ľudskej práce a peňazí).

1.r., 2.r. – PDA

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, MAT

5.r. – DEJ

7.r. – BIO (Zdravý životný štýl)

9.r. – OBV

Čiastková kompetencia 3:

Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec).

Úroveň 2: Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností.

1.r.,2.r. – SJL

4.r. – SJL (čítanie, sloh)

5.r. – DEJ

7.r. – OBN

9.r. – DEJ

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia: Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Čiastková kompetencia 5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1:

Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov. Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Úroveň 2: Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, MAT

7.r. – SJL

9.r. – OBV, DEJ

Čiastková kompetencia 2:

Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady, prečo sa oplatí jednotlivcovi byť dobre finančne informovaný. Opísať zdroje finančných informácií.

Úroveň 2: Uviesť silné a slabé stránky internetových a tlačových zdrojov informácií o produktoch. Opísať základné typy bankových produktov

5.r. – DEJ

8.r. – MAT (percentá), DEJ

9.r. – MAT (funkcie), DEJ

Čiastková kompetencia 3:

Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Navrhnuť spôsoby riešenia situácií, v ktorých sa stretli s klamstvom, podvodom, nečestným správaním

Úroveň 2: Vymedziť korupciu ako porušenie zákona (trestný čin). Vysvetliť pojem pranie špinavých peňazí. Uviesť príklady podvodov súvisiacich so zneužívaním verejných zdrojov.

7.r. – SJL

Čiastková kompetencia 4:

Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele. Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív. Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

Úroveň 2: Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

1.r. – PDA

4.r. – SJL (čítanie, sloh),

Čiastková kompetencia 5:

Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie dostať k nepovolaným osobám. Opísať možné dôsledky odhalenia vybraných osobných informácií

Úroveň 2: Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných informácií. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných informácií. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom (finančná inštitúcia, klient).

4.r. – SJL (čítanie, sloh)

6.r. – SJL

7.r. – OBN, SJL

Čiastková kompetencia 6:

Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť podmienky na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

Úroveň 2: Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom.

4.r. – PDA (Technika a my, Elektrická energia)

7.r. – SJL

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia: Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti

Čiastková kompetencia 3: Identifikovať zdroje osobných príjmov

Čiastková kompetencia 1:

Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Úroveň 2: Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Vysvetliť, kedy sporiť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou)

1.r., 2.r. – PRV, PDA

5.r. – DEJ

Čiastková kompetencia 2:

Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote vo všeobecnosti.

Úroveň 2: Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní. Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi možnosťami. Uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti.

5.r., 9.r.– DEJ

Čiastková kompetencia 3:

Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Úroveň 2: Vysvetliť pojem mzda. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

7.r. – DEJ

8.r. – MAT (percentá), DEJ

9.r. – OBV, DEJ

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia: Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Čiastková kompetencia 2: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť daňový a odvodový systém

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Čiastková kompetencia 1:

Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti. Roztriediť výdavky na domácnosť a príjmy v domácnosti.

Úroveň 2: Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Rozlíšiť pravidelné a nepravidelné príjmy a výdavky Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - míňanie, sporenie a spoluúčasť. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti Poznať typy rozpočtov a ich odlišnosti (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny Vypočítať percentuálny podiel pripadajúci na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu. Charakterizovať hlavné prvky jednoduchého závetu.

9.r. – OBV

Čiastková kompetencia 2:

Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách

Úroveň 2: Charakterizovať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné), podľa technológie. Nájsť informácie z internetu o rôznych virtuálnych menách. Charakterizovať funkciu elektropeňažných inštitúcií. Uviesť príklady použitia hotovostného a bezhotovostného platobného styku. Vyhľadať trendy bezhotovostných operácií.

1.r. – MAT

2.r. – MAT

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF

5.r. – OBN, DEJ

7.r. – OBN, SJL

9. r. – OBV, MAT

Čiastková kompetencia 3:

Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

Úroveň 2: Opísať tvorbu ceny ako súčasť nákladov, zisku, DPH. Zhodnotiť vplyv ponuky a dopytu na tvorbu ceny a jej zmeny. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov. Kriticky zhodnotiť informácie poskytované reklamou.

1.r. – MAT

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, MAT, VLA

6.r. – SJL

8.r. – DEJ

9.r. –DEJ

Čiastková kompetencia 4:

Vysvetliť daňový a odvodový systém

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní. Použiť internetovú kalkulačku na výpočet výšky čistej mzdy

Čiastková kompetencia 5:

Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať na jednoduchých príkladoch význam vzájomnej pomoci a charitatívnych aktivít.

Úroveň 2: Analyzovať súvislosť filantropie s osobným rozpočtom. Opísať možnosti účasti na charitatívnych aktivitách.

5.r. – 9.r. – OBN, DEJ

5. Úver a dlh

Celková kompetencia: **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 3: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1:

Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Zdôvodniť voľbu nákupu alebo požičania si predmetu.

Úroveň 2: Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Identifikovať platený a prijatý úrok. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a význam nákupov na úver.

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, MAT

8.r. – MAT

9.r. – OBV, MAT

Čiastková kompetencia 2:

Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí. Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičiava obľúbenú osobnú vec. Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú vec.

Úroveň 2: Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF

8.r., 9.r. – MAT

Čiastková kompetencia 3:

Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.

Úroveň 2: Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov.

Identifikovať rôzne druhy úverov a ich zabezpečenie.

2.r. – SJL

5.r. – DEJ

8.r. – MAT

9.r. – OBV, MAT

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia: Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1:

Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Úroveň 2: Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie.

1.r. – PDA

4.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, MAT

7.r. – DEJ

8.r. – DEJ

Čiastková kompetencia 2:

Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Úroveň 2: Vysvetliť, ako sa môže meniť hodnota investície.

9.r. – DEJ

Čiastková kompetencia 3:

Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť spôsoby využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti).

6.r. – MAT

Čiastková kompetencia 4 :

Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Opísať úlohu Fondu ochrany vkladov. Opísať rozdiel medzi pobočkou zahraničnej banky a dcérskou spoločnosťou.

6.r. – SJL (sloh), THF, MAT

9.r. – DEJ

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie.

Čiastková kompetencia 1:

Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti.

Úroveň 2: Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).

9.r. – OBV

Čiastková kompetencia 2:

Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Úroveň 2: Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

5.r. – DEJ

9.r. – OBV, DEJ

Čiastková kompetencia 3:

Charakterizovať komerčné poistenie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2: Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Rozoznať jednotlivé hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Uviesť príklady, na ktoré sa vzťahuje havarijné poistenie vozidla a povinné zmluvné poistenie vozidla. Vysvetliť rozdiel medzi poistením bytu, resp. domu a poistením jeho zariadenia.

5.r. – SJL (čítanie, sloh), THF, DEJ

9.r. – OBV, DEJ

Príloha 3

Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie - CLIL

Na základe úspešného záverečného hodnotenia projektu experimentálneho overovania a v súlade s ustanovením § 14 ods.(12) Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR uvádza súbor odporúčaní o uplatnení výsledkov experimentálneho overovania pre pedagogickú prax.

V šk. roku 2012/2013 uč. 1. stupňa (PaedDr. Gabriela Knapová, PaedDr. J. Prokopová) ukončili vzdelávanie: Vzdelávanie učiteľov základných škôl v oblasti cudzích jazykov v súvislosti s Koncepciou vyučovania cudzích jazykov na základných a stredných školách. Vyučujúce: Mgr. Viola Burianková, Mgr. Martina Vaňková a Mgr. Stela Lexmanová ukončili resp. ukončia štátnou skúškou z anglického jazyka štúdium na jazykovej škole. Na základe ukončeného vzdelávania, budú dané vyučujúce v šk. roku 2015/2016 v predmete Matematika využívať Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL).

Obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania (CLIL) dodržiava nasledovné odporúčania:

- učiteľ primárneho vzdelávania, ktorý bude vyučovať metodikou CLIL, musí mať aj kvalifikáciu na vyučovanie príslušného cudzieho jazyka,
- integrovanie vyučovania cudzieho jazyka do predmetu v primárnom vzdelávaní musí zodpovedať najmenej jednej štvrtine (25 %), ale nie viac ako jednej tretine (33%) týždennej hodinovej dotácie daného predmetu,
- vedomosti z učiva vyučovacieho predmetu sa hodnotia výlučne v materinskom jazyku, cudzí jazyk sa na hodinách nejazykových predmetov nehodnotí,
- môže si vybrať jeden alebo viac vyučovacích (nejazykových) predmetov; neodporúča sa využívať metodiku CLIL na hodinách vyučovacích jazykov,
- učivo odučené metódou CLIL je vyznačené v TVVP a súčasťou ŠKVP je aj 9 oblastí, v ktorých budú žiaci dostávať inštrukcie v anglickom jazyku.